

КОНТРОЛЬ ЗА НАРАХУВАННЯМ І СПЛАТОЮ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ З БОКУ МИТНИХ І ПОДАТКОВИХ ОРГАНІВ

АРХІРЕЙСЬКА Н. В.

кандидат економічних наук

Дніпропетровськ

Стратегічна орієнтація зовнішньоекономічної політики України на інтеграцію до світового співтовариства сприяє зростанню кількості національних підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, та іноземних суб'єктів господарювання, які діють на території нашої держави. Від їх ефективної діяльності залежить рівень надходжень до державного бюджету. А це, в свою чергу, тісно пов'язане з налагодженням механізму нарахування і справляння податків від здійснення зовнішньоекономічних операцій та валютного контролю у сфері зовнішньої торгівлі товарами та послугами.

Законодавством України визначено ряд контролюючих органів виконавчої влади з питань оподаткування зовнішньої торгівлі товарами. Чільне місце в цій системі органів державної влади займають Державна митна та Державна податкова служба України. Як показує міжнародний досвід, лише ефективна взаємодія митних і податкових органів може забезпечити адекватний дер-

жавний контроль в сфері оподаткування зовнішньоекономічної діяльності.

Питання взаємодії суб'єктів податкових правовідносин, які контролюють справляння податків і зборів, неодноразово досліджувалися в працях як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців. Серед них можна виділити дослідження В. Авер'янова, Б. Бахричідзе, І. Бачило, Д. Вінницького, М. Кучерявенка, Б. Лазарева, Т. Реви, С. Пепеляєва, Н. Хімічевої, та ін.

Метою статті є дослідження методики контролю за нарахуванням і сплатою акцизного податку з боку митних і податкових органів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності та розробка пропозицій щодо напрямків вдосконалення даної проблеми.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

- ✦ розглянути фінансові та організаційні засади системи контролюючих органів при справлянні податків та зборів в Україні;
- ✦ розкрити компетенцію та функції митних і податкових органів при здійсненні контролю за оподаткуванням зовнішньоекономічної діяльності;
- ✦ проаналізувати механізм і форми співробітництва контролюючих органів при оподаткуванні акцизним податком при здійсненні ЗЕД.

Акцизний податок як і ПДВ займає одне із важливих місць у системі державних податкових доходів. Адміністрування акцизного податку від здійснення ЗЕД має ряд особливостей, таких як ліцензування цієї діяльності та маркування підакцизної продукції, що проводиться для контролю з боку держави за обігом підакцизних товарів.

При взаємодії митних органів і державної податкової служби України проводиться контроль за сплатою акцизного податку, який справляється при ввезенні товарів та інших предметів на митну територію України. Дане питання регламентується «Порядком здійснення митними органами контролю за сплатою платниками податків податку на додану вартість та акцизного податку, які справляються при ввезенні (пересиланні) товарів та інших предметів на митну територію України» [1].

Відповідно до цього порядку митні органи контролюють:

- ✦ своєчасність, достовірність, повноту визначення податкових зобов'язань та сплату платниками податків, які справляються при ввезенні (пересиланні) товарів на митну територію України;
- ✦ наявність марок акцизного податку на пляшках (упаковках) алкогольних напоїв та на пачках (упаковках) тютюнових виробів, які відповідно до положень законодавчих актів України підлягають такому маркуванню, під час увезення цих товарів на митну територію України;
- ✦ своєчасність, достовірність, повноту визначення податкових зобов'язань та сплату платниками податків, які справляються при ввезенні (пересиланні) на митну територію України товарів, що підлягають маркуванню марками акцизного податку з використанням заявок-розрахунків на купівлю марок акцизного податку. Оформлення заявок-розрахунків на купівлю марок акцизного податку здійснюється в порядку, який встановлюється їх продавцем.

Податкові органи здійснюють контроль за:

- ✦ своєчасністю, достовірністю, повнотою визначення податкових зобов'язань та погашенням їх чи податкового боргу за операціями з продажу на митній території України товарів, попередньо ввезених на митну територію України;
- ✦ наявністю марок акцизного податку під час реалізації таких товарів на митній території України.

У зазначеному порядку вказано, що у термін, що не перевищує двох робочих днів з моменту прийняття Держмитслужбою України Декларації про встановлені імпортером максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари, на які встановлено ставки акцизного податку у процентах до обороту з продажу, Держмитслужба України передає копію цієї декларації до Державної податкової адміністрації України із відміткою про дату її прийняття та реєстраційний номер прийнятої декларації.

Якщо митним органом виявлено, що встановлена імпортером у декларації максимальна роздрібна ціна на

підакцизні товари менша митної вартості таких товарів з урахуванням ввізного мита, він у термін, що не перевищує двох робочих днів з моменту митного оформлення підакцизних товарів, письмово інформує Держмитслужбу України та Державну податкову адміністрацію України про факт митного оформлення підакцизних товарів. В інформації зазначаються реєстраційний номер декларації, дата її прийняття Держмитслужбою, а також відомості про суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, номер та дату оформлення вантажної митної декларації.

У разі використання під час митного оформлення з метою вільного використання на митній території України товарів, які були ввезені з-за меж митного кордону України або з територій спеціальних економічних зон, податкових пільг, що надаються законодавчими актами України за умови цільового використання таких товарів, платник податків має надавати митним і податковим органам у порядку та в строки звіти про напрями використання таких товарів.

Контроль за цільовим використанням товарів, оформлених у митному відношенні з метою вільного використання на митній території України, здійснюється податковими органами.

У разі виявлення під час документальної перевірки податковим органом факту нецільового використання суб'єктом підприємницької діяльності товарів або факту зниження суми податкового зобов'язання, заявленої цим суб'єктом у податковій декларації, податковий орган самостійно визначає суму податкового зобов'язання платника за кожним з податків і застосовує штрафні санкції та пеню.

Інформація про такі факти надсилається податковим органом, який проводив перевірку, до митного органу, що здійснив митне оформлення цих товарів, для подальшого застосування до порушника санкцій, передбачених Митним та Податковим кодексами України [2].

Отже, контроль за сплатою акцизного податку з товарів, які підлягають позначенню марками акцизного податку, здійснюється митними органами спільно з податковими організаціями. Під час митного оформлення таких товарів підтвердженням сплати акцизного податку є заявка-розрахунок на одержання марок з відмітками про повну сплату сум акцизного податку, які були нараховані відповідно до ставок акцизною податку та курсу валют, встановленого Національним банком України.

Якщо внаслідок зміни цих ставок чи курсу валют під час митного оформлення нараховано більшу суму акцизного податку, ніж зазначено у заявці-розрахунку, імпортер повинен сплатити цю різницю на депозитний рахунок митниці.

Механізм коригування суми податкових зобов'язань представлений на *рис. 1*.

У разі, коли в результаті здійснення контролю за правильністю визначення митної вартості товарів після закінчення операцій їх митного контролю, митного оформлення та пропуску через митний кордон України, виявлено обставини, що вплинули на рівень задекларованої митної вартості таких товарів, митний орган

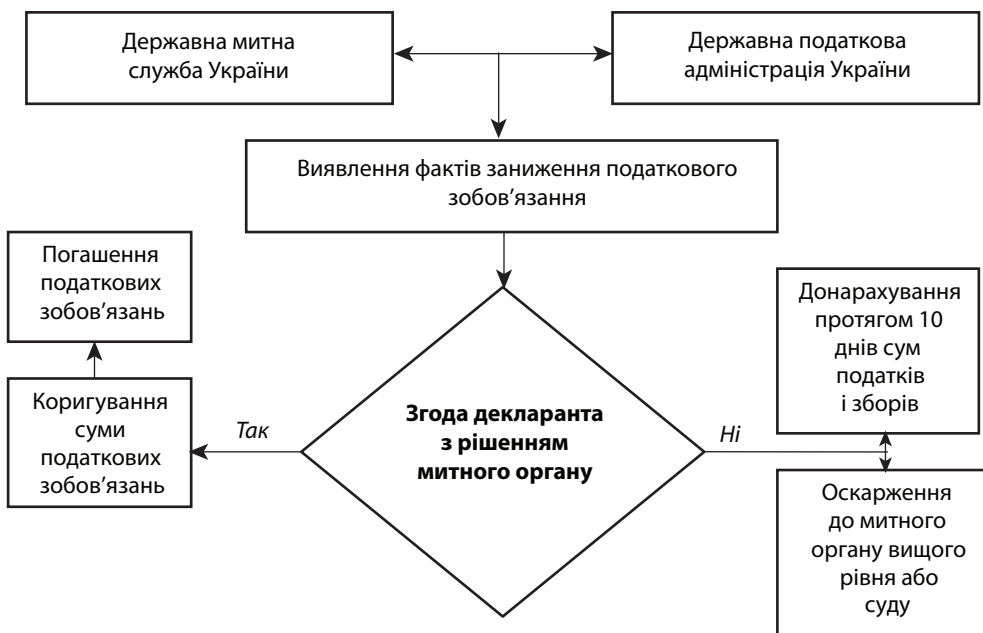

Рис. 1. Порядок дій посадових осіб митних органів під час виявлення фактів заниження податкового зобов'язання

приймає рішення про визначення їх митної вартості за встановленою Держмитслужбою формою. Зазначене рішення декларант має право оскаржити до митного органу вищого рівня та/або до суду. У цьому випадку відділ організації контролю визначення митної вартості Департаменту митної вартості розглядає оскарження, яке надсилається декларантом.

Під час аналізу митної вартості, зазначеної декларантом, працівники відділу організації контролю визначення митної вартості користуються інформацією Єдиної автоматизованої системи Держмитслужби України, бюлетенем «Огляд цін українського та світового товарних ринків», цінами, що надаються постачальниками в Інтернеті. Після проведення контролю за визначенням митної вартості декларанту в десятиденний строк з моменту прийняття рішення поштою надсилається відповідь про визначення митної вартості товарів з повідомленням про вручення або видається йому під розписку. Після надходження рішення декларант може протягом 10 днів звернутися до митного органу з метою коригування суми податкових зобов'язань. У разі заниження податкового зобов'язання та його непогашення впродовж 10 днів із дати надходження рішення митного органу про визначення митної вартості товару зазначений орган самостійно вживає заходів для донарахування сум податків і зборів (обов'язкових платежів) у порядку встановленому Податковим кодексом.

Ще одним важливим напрямком співпраці митних і податкових органів в процесі контролю за повнотою нарахування і сплати акцизного збору є – проведення підрозділами оперативного реагування митних і податкових органів (податкова міліція і митна варта) спільних операцій щодо виявлення і затримки контрабанди і розповсюдження на митній території України підакцизних товарів, які були ввезені поза митним контролем. Така практика існує досить довго і приносить свої плідні результати. Прикладом слугують такі контрольні операції

як: «Акциз», «Нафта», «Підробка», «Кордон», «БАЗА» і багато інших. Такі операції проводяться в нашій державі досить часто, проте несистемно. Результат – конфіскація незаконно ввезених підакцизних товарів, недопущення порушень митного законодавства, донарахування мільйонів гривень у дохідну частину державного бюджету [3].

ВИСНОВОК

Отже, при адмініструванні акцизного податку від зовнішньоекономічних операцій митні органи досить плідно співпрацюють з податковими. Ця співпраця носить комплексний і системний характер і дозволяє викрити і попередити порушення митного законодавства. Однак у податковому і митному законодавстві не встановлено ефективного механізму справляння акцизного податку, у разі порушення платником умов митних режимів, що передбачають повне або часткове звільнення від оподаткування товарів під час їх ввезення на митну територію України, внаслідок чого втрачається контроль за державним регулюванням в частині споживання підакцизної продукції. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ Державної податкової адміністрації та Державної митної служби України № 109/188 від 16.03.2001 «Про затвердження Порядку здійснення митними органами контролю за сплатою платниками податків податку на додану вартість та акцизного збору, які справляються при ввезенні (пересиланні) товарів та інших предметів на митну територію України».
2. Податковий кодекс України.– Режим доступу: <http://edu.minfin.gov.ua/TaxCodex/Pages/Codex.aspx>
3. Взаємодія державної податкової служби з іншими державними відомствами: Науково-методичні матеріали / Уклали: Науково-методичний відділ.– Козин: ЦПН ДПА України, вересень.– жовтень 2008 року.– 139 с.